

ليکھوتھي گھرانھوھي تاليبان لھسھر ھيژھ ئيسلاميهگان

19-08-2021

نووسھرھگان

ناوھندي ليکھولينھوھي رووداو

گورته : بزوتنھوھي تاليبان بھشيکي راستھوخو نين لھ تھوني "ئيسلامي سياسي" و زياتر بھ ھيژيکي لوکالي ئھفغانی و تھقليدي ديئھ ئھژمار کھ سھردھميک لھ گۆشھنيگاي جواميري و خانھداني و ھھستي ئيسلامھتبيھوھ، دالدهي ئھلقاعيدھ و ئوسامھ بن لادني رييھري ريکخراوھکھيان دا و، ھھر لھسھر ئھوھش باجيان دا.

بزوتنه وهی تالیبان به شیکي راسته وخو نین له تهونی "ئیسلامی سیاسی" و زیاتر به هیژیکي لوکالی ئه فغانی و تهقلیدی دینه ئه ژمار که سهرده مېک له گوښه نیگی جوامیری و خانه دانی و ههستی ئیسلامه تییه وه، دالدهی ئهلقاعیده و ئوسامه بن لادنی ریبهری ریکخواه که یان دا و، ههر له سهر ئه وهش باجیان دا. به لام گه رانه وه یان بو حوکمرانی له ئه فغانستان پاش 20 سال له شه ری خویناوی و راوه دوونان، گه شیبینی و خو شحالی زوری له ناو که سایه تی و هیژ و چالاکیه ئیسلامیه کانی روژه لاتی نیوه پاست دروست کردوه که خالی هاوبه شی زوری هه یه له گه ل ئه وکاته ی به هاری عه ربی سهریه لدا و گوتاری ئیسلامیه کانی پرپوو له "سته مکار و سته ملیکراو".

موفتی پاکستان سهرکه و تنه که ی تالیبانی به فه تی مه که که چواندوه وه، موفتی پادشایی عوممانیش به "فتح المبین" ناوی بردوه وه. د. عه لی قه رده اگی که نه مینداری به کیتی جیهانی زانایانی موسولمانه وه، خو ی له سهر بالی میانره و ئه ژمار ده کات، پیرۆزیایی له تالیبان ده خاته خانه ی "رزگار بوونی ئه فغانستان". به لام پیرۆزیایی موفتی عوممان له وانیرت گرنگتره، به وپییه له خانه ی فه توای فه رمی و لاتیکی که نداوه وه ده رچوه که په یوه ندی زورباشی له گه ل ئه مهریکا و ئیران هه به.

دوای رووداوه کانی 11 ی سینه مبه ری 2001، ده ولته ئیسلامیه که ی تالیبان رووخنرا. له میسر سالی 2013 ئه زمونی سهرۆکایه تی ئیخوان موسلیمین به میکانیزمیکی تیکه ل له خو پيشاندان و ده ستوه ردانی سهر بازی کوتایی پیه نرا، له گه ل هاتنه سهر ته ختی محمه د بن سه لمانيشدا له سعودیه له سالی 2017، دیارده و سیماکانی دینداری سله فیانه و حه ره کیانه له شانشین سعودی گوزری گه وره یان به رکه وت. له م به ینه شدا، پاش زیندانی کردنی سه تان که سایه تی و چالاکانی ئایینی کار گه یشته قه ده غه کردنی په خشکردنی بانگدان له مایکه ده ره کییه کانی مزگه وته کان. له پاش ئه م رووداوانه ش باوه ریکی وه ها له ناوه ندی سیاسی و میدیاییدا چه کهره ی کرد که خو ری هیژه ئیسلامیه کانی ناوا بووه، به تابه ت پاش ئه وه ی چه ند هه فته به ک به ر له ئیستا سهرۆکوماری تونس قه یس بن سه عید، گوزریکی گه وره ی له بزوتنه وه ی نه هزه ی تونس دا و کوتا ئه زمونی ئیسلامی له حوکمرانیدا گه مارؤدا. به لام که ئیستا تالیبان وه ک هیژیکي ئایینی سوننه ی په یوه ست به بنه ما ئیسلامیه سهره کییه کان، به خویندنی "إذا جاء نصر الله والفتح" چوونه ته ناو کوشکی کوماری ئه فغانستان و سوپای ئه مهریکای گه وره زله یزی دنیا خو ی له به رنه گار بوونه وه و سهر کو تکردنی لاده دات، بارودوخه که خه ریکه پیچه وانه ده بیته وه ریک وه ک ئه و سالی شورش خومه یینی له ئیران (1979) سهرکه وت و. ئه و ساتانه ی رژیمه عه ره بییه کانی تیدا په ک له دوای په ک روخا (2011) و ده رگای له به رده م هیژه ئیسلامیه کانی خسته سهر پشنت.

له قونای داها توودا، تالیبان ئیجراجی زور بو عه ره بستانی سعودی دروست ده که ن که له سهر ده ستی شازاده ی جینشین سهرقالی چه ند گورانکاریه کی کراوه ی روژتاوا ییانه په له خاکی حه ره مه پیرۆزه کان، له وانه ش سازکردنی ئاهه نگ بو راپه ر و ئه ستیره جیهانییه کان له شاره کانی سعودیه و به خشینی ئازادی زیاتر به ژنان و ته نگه لچنین به ده زگا دامه زراوه ئایینییه کان، به جوړیک کار گه یشته هه لپه ساردنی ده زگای "هیئه الامر بالمعروف والنهي عن المنکر" و په راویزخستنی ده زگا ئایینییه کانی تر که "هیئه کبار العلماء" دیاترینیانه و به ر له بن سه لمان له کایه ئایینی و کومه لایه تییه کانی ولاندا خاوه ن قسه ی په که م بوون.

له کوماری میسر، گه رانه وه ی تالیبان، ترس و دلخورتی ئه وه ی لای چالاکانانی نریک له ده ولت دروست کردوه، که له مه لاو کابول بیته په ناگه بو کومه لی ئیخوان موسلیمین، ئه ویش دوای ئه وه ی که به هو ی ئاشته وایی ژیره ژیری تورکیا و میسر وه باوه شی گه رمی ئه نقه ره یان له ده ستداو ناچار بوون چالاکیه میدیاییه کانیان دزی ده سه لاته که ی سیسی له ئه سته نبول بوه ستینن. به لام به گویره ی گفتی تالیبان بن، ئه وان ریکه ناده ن خاکی ولاته که یان بیته سه کو ی ئازاردانی ولاتانی دیکه و رهنکه تالیبان زیاتر بنه کارت گوشار و ئه زموننه که شیان بیته به سه رچاوه ی ئیلهام تا وه ک سالی نه وه ده کان باوه ش بو هیژی ئیسلامی نئه فغانی بکه نه وه وه ک چو ن بو قاعیده کردیان.

له عیراق هیچ هیژیکي ئیسلامی سوننه ی به هیژی هاومه شره بی تالیبان له گوړه پانه که دا نییه تا هه ولی لاساییکردنه وه ی بدات، جگه له داعش که نا کوکی زوری عه قیده یی له گه ل تالیبان هه به. به لام خه لکیکی زور له دوای سهرکه وتنی تالیبانه وه داوای کوپوونه وه له ده وری حه شدی شه عیبه ده که ن وه ک پشنتی رزگار بوون و په رژیینی پاریزگاریکردن له پیکهاته ی شیعه که به رده وام له ختوره ی بالاده ستبوونی هیژیکي رادیکالی سوننه دا ده ژین، ئیتر چ ئایینی بن وه ک داعش و قاعیده و هاو ئاوازه کانیان، یان عه لمانی و سهر بازی بن له

چەشنى پاشماوھى بەعسىيە پەرتەوازەكان.

لە نىو و لاتانى عەرەبىدا، رەنگە قەتەر سوودمەندترىن و لات لە گەرانهوھى تالبيان بىت كە بە نوینەرايەتى ئەمەريكا بوو تە پەناگە و لانكەى
بالە سياسىيەكەى تالبيان. ئەم پيشرەوييەى قەتەرىش كە دۆست و هاوپەيمانى ئىخوان موسلىمىنە دەرھېنانى بەرھەى لە ژىر پىي
سعودىە و ئىمارات كە لە سالانى نەو دەھەكان لە گەل پاكستان تەنھا سى دەولەت بوون كە دانىان بە دەسەلاتى تالبياندا نابوو.